

Referat

**Asupra tezei de doctorat în teologie intitulată
« Creația în Lumina Revelației Biblice.
Responsabilitatea omului față de lume.,
întocmită de Pr. Drd. Petruțiu Gheorghe Teodor, sub îndrumarea P.C. Pr.
Prof. Univ. Dr. Mihoc Vasile**

Autorul reușește să treacă în revistă și să prezinte în doar aproximativ 300 pagini de intensă analiză un subiect extrem de complex și foarte puțin abordat până acum în teologia și spiritualitatea românească, extinzând investigarea și cercetarea specifică temei cu valoroase considerații specifice spațiului teologic și spiritual ortodox, realizând astfel, o interesantă sinteză de gândire patristică, spirituală și dogmatică pe această temă încorporată în tradiția Părinților Răsăriteni care au avut o viziune asupra cosmosului recapitulat în Dumnezeu.

Autorul structurează lucrarea în cinci părți, urmărind o abordare deopotrivă analitică și sintetică, prezentând în prima parte o **Introducere**, în cea de-a doua **Principalele surse revelaționale biblice privind creația și intenționalitatea conținutului lor**, în cea de-a treia **Crearea și devenirea lumii nevăzute conform revelației biblice**, în cea de-a patra **Crearea lumii materiale și ordonarea ei ca și cosmos**, iar în cea de-a cincea **Crearea omului în teologia biblică**.

În Introducere, autorul face o incursiune în abordările privind teologia creației în teologia română, dar și în cea internațională, explorând stadiul realizărilor științifice teologice, prezentând principalele tendințe și orientări privind teologia creației așa cum este descrisă aceasta de tradițiile biblică, dar și patristică și științifică. Sunt prezentate principalele lucrări colective și cărți publicate în teologia românească și internațională, care se ocupă cu marile probleme ale teologiei creației.

Autorul începe analiza propriu-zisă a tematicii lucrării sale prezentând în cel de-al doilea capitol o inventariere și evaluare a principalelor texte-sursă cuprinse în revelația biblică ce fac referire la creație și stau la baza abordărilor și formulărilor diferitelor doctrine din cadrul

teologiei creației, reliefând totodată și intenționalitatea generală a conținutului acestor texte-sursă, printr-o scurtă și succintă analiză filologică a unor termeni cheie specifici teologiei creației. Însăși inventarierea și prezentarea textelor biblice revelate reprezintă o întreprindere destul de meticuloasă, reușind să furnizeze o privire de ansamblu asupra teologiei creației în cadrul Bibliei și asupra importanței creației ca problematică teologică fundamentată în textul scripturistic.

Această scurtă prezentare a principalelor texte scripturistice referitoare la creație nu reprezintă decât un schelet sau armătura scripturistică generală a teologiei creației. În afara acestor mari pericope biblice de importanță majoră pentru teologia creației există multe alte mici referințe scripturistice care afirmă rolul de creator absolut al Dumnezeuului revelației iudeo-creștine, cu multiple și importante consecințe teoretice și epistemologice pentru teologia creației în special, dar și pentru teologie și cultură în general.

Printr-un bogat recurs la nenumărate texte biblice și patristice, autorul își structurează discursul asupra celor două narațiuni biblice referitoare la creație cuprinse în primele pagini ale cărții *Facerea* (*Facere* 1,1–2,4a – fragment atribuit tradiției sacerdotale; *Facere* 2,4b–3,24 – fragment atribuit tradiției iahvistice), evidențiind cu multă luciditate aspectele caracteristice fiecărei tradiții redacționale, precum și diferențele de viziune dintre cele două versiuni. Astfel, autorul realizează o analiză filologică a termenilor-cheie din primul referat al *Facerii* (1,1–2,4a), descriind un grandios spectacol al organizării secvențiale a creației, introducând în scenă mai întâi domeniul neviului cosmic, apoi viața și în cele din urmă conștiința, pentru a restrânge treptat orizontul de la totalitatea universului văzut și nevăzut la zona terestră și la aventura omului pe pământ. În același timp, cel de-al doilea referat al *Facerii* (2,4b–3,24) oferă prioritate “cronologică” omului față de lumea vie, de voința și libertatea acestuia depinzând înfăptuirea destinului lumii ce se ordonează în jurul lui.

În definirea metodologiei sale de lucru pentru elucidarea temei propuse, candidatul simte nevoia să analizeze cu multă meticulozitate și celelalte texte scripturistice referitoare la teologia creației, aducând în prim plan elementele textuale care oferă o înțelegere mai amplă a fenomenului creației în Sfânta Scriptură.

Astfel, autorul realizează o analiză a teologiei creației care reiese din cuprinsul cărții Psalmilor, aplecându-se în mod deosebit asupra Psalmului 103. Psalmii incorporează diverse realități referitoare la creație și moarte, iar Ps. 103 atestă o îmbinare extrem de complexă a

acestor două realități. În acest context, autorul va lua în considerare în primul rând delimitarea textului, urmată de o analiză a stilului, structurii și împărțirii tematice a Psalmului 103, precum și o traducere a textului. Această analiză a Psalmului 103 va asigura fundalul pentru o discuție tematică, în cele din urmă capitolul încheindu-se cu evidențierea unei serii de concluzii. Acesta include idei teologice și motive literare pertinente din diferite tradiții teologice ale Bibliei ebraice care s-au intersectat de-a lungul timpului. Drept urmare, teologia creației din Ps. 103 prezintă o încercare de remodelarea sau reimagineare a lumii, în special după evenimentul catastrofal al exilului babilonian din 587/6 î.Hr.

În cea de-a doua parte a primului capitol, candidatul trece în revistă textele scripturistice referitoare la creație din cartea lui Iov, Ecclesiast și cartea lui Isaia, arătând modul în care teologia creației reflectată în aceste cărți a fost influențată de istoria greu încercată a poporului iudeu. Această ipoteză formulată și dezbătută de celebri erudiți din lumea occidentală arată faptul că toată polemica lui Iov oferă o imagine a activității intelectuale și teologice a perioadei de după ridicarea celui de-al doilea Templu. Acest fapt este vizibil din diverse unghiuri prin care se răspunde întrebărilor referitoare la creație, moarte, Dumnezeu și la relația dintre Dumnezeu și creație. În cartea lui Isaia, autorul se focalizează pe crearea lui Israel ca o națiune în istorie prin conectarea creației cu Exodul și cu răscumpărarea, culminând cu centrarea pe re-crearea viitoare a Ierusalimului și a poporului său, ca răspuns la eșecul pre-exilic al lui Israel.

Autorul arată astfel că există o dezvoltare secvențială a teologiei creației în cărțile vechi-testamentare care urmează o progresie naturală de la exprimarea unei suveranități a lui Dumnezeu asupra creației până la descrierea recreării eshatologice a lumii, care se pliază foarte bine pe evoluția istorică și socială a poporului iudeu.

În cea de-a treia parte a lucrării, autorul face o analiză a creării și devenirii lumii nevăzute conform revelației biblice. Acest capitol se distinge prin prezentarea polemicii existente între cercetătorii care admit că Dumnezeul israeliților din Vechiul Testament ar fi o altă personificare a zeului "El" din mitologia canaaneană și ceilalți erudiți care se împotrivesc cu argumente solide acestei teorii. Aceștia din urmă demonstrează faptul că asemănările lingvistice și culturale care au fost găsite între anumite pasaje biblice și unele mituri ale liricii ugaritice au fost exagerate și unilateral interpretate. Ei arată că, dimpotrivă, descoperirile arheologice de la Ugarit scot în evidență contrastul dintre cultul degradant al lui Baal și închinarea curată adusă lui Iehova. Alexander Heidel arată faptul că "Vechiul Testament a fost adresat tuturor neamurilor, și este

firesc ca autorii biblici să fi folosit figuri de stil și imagini cu care, de asemenea, vecinii lui Israel erau familiari, sau care au fost cel puțin ușor de înțeles pentru ei.”

În continuarea acestui capitol, autorul abordează într-un mod profund scripturistic, dogmatic și patristic problematica îngerilor în iconomia creației divine. Astfel – susține autorul, citându-l pe părintele Stăniloae –, adeseori se uită că angelologia și demonologia sunt totalmente subordonate hristologiei, așa cum arată Sfântul Apostol Pavel. Trebuie reiterat faptul că îngerii sunt o realitate distinctă de Dumnezeu și de om. Sunt în mod esențial figuri marginale, inseparabil unite în împlinirea voii lui Dumnezeu în coordonatele spațio-temporale. Angelologia nu are un sens autonom, independent, absolut și disociat de restul revelației mântuitoare. Îngerii nu sunt obiectul unei reflecții dedicate lor în exclusivitate. Ei se găsesc la hotarul comunicării dintre Dumnezeu și om, slujirea lor fiind necesară pentru mântuire. Îngerii nu au fost creați pentru fericirea lor proprie, ci au fost zidiți în legătură ontologică cu lumea și cu oamenii cărora sunt datori să le descopere cunoașterea lui Dumnezeu prin elementele sensibile ale lumii, stăpânind prin aceasta lumea materială. Deci, ei au datoria să ridice pe om și lumea creată în eon, în timpul copleșit de eternitate.

În capitolul al patrulea, autorul continuă și dezvoltă ideile din capitolele anterioare, expunând o analiză riguroasă a termenilor care se referă la crearea lumii materiale și ordonarea ei ca și cosmos. În prima parte a acestui capitol, autorul prezintă contextul ideatic și mitic semitic-babilonian al învățaturii biblice despre creație, argumentând faptul că teoria conform căreia Babilonul a fost ținutul de origine al sferei biblice de gândire este lipsită de veridicitate științifică. Cea mai serioasă obiecție împotriva acestei teorii a fost formulată de către W. Wundt, care scoate în evidență faptul că orientarea mintală și auditivă fundamentală a popoarelor din Orientul Apropiat se deosebește total de orientarea vizuală a grecilor. Prima era statică, în timp ce a doua era dinamică și, prin urmare, nu se putea pune problema unor reflexe sau duplicate ale lumii cerești sau pământești la popoarele din Răsăritul Apropiat (așa cum era cazul celor văzute prin imaginația vizuală), cel puțin nu ca principiu predominant. Acestea erau preocupate de ideea unor conflicte și evenimente de la începutul și sfârșitul timpului, despre care preoții și profeții cântau sau profeteau, sau le imitau în cadrul unor ritualuri definite.

Totodată, dând dovadă de un simț critic pronunțat, dar și de un puternic spirit obiectiv, autorul afirmă că nu putem nega și faptul că există anumite coincidențe de idei între concepția babiloniană și cea ebraică despre crearea lumii, cum ar fi: ieșirea pământului din apă; separarea

pământului și a cerului; crearea lumii și rolul ei. Însă, în pofida acestor similitudini de ordin literar, trebuie să reliefăm deosebirile fundamentale existente, care dau referatului facerii un caracter distinct nu numai în comparație cu *Enuma eliš*, ci și cu toate celelalte mituri ale creației din sfera gândirii egiptene și babiloniene.

Autorul realizează această largă și complexă incursiune în fenomenologia spirituală a popoarelor antice făcând recurs la nenumărate opinii avizate ale cercetătorilor contemporani reușind să ofere o sinteză foarte condensată a studiilor acestora vis-a-vis de problematica discutată.

În această ordine de idei, autorul demonstrează faptul că relatarea creației din Facere se distanțează adesea din punct de vedere teologic de contextul relatărilor creației în lumea antică, chiar dacă folosește anumite constructe literare similare. Astfel, putem afirma cu certitudine că narațiunea biblică a creației nu reflectă viziunea contemporană babiloniană asupra lumii, ci o depășește. Într-adevăr, există multe aspecte în narațiune unde o perspectivă anti-mitică și polemică poate fi susținută în mod plauzibil. Totuși, pe parcursul acestui proces, numeroasele aspecte ale continuității viziunii asupra lumii n-ar trebui ignorate sau neglijate.

În continuarea acestui capitol, autorul ne oferă o analiza a elementelor viziunii asupra lumii (începutul haotic; ordine din haos; teogonie/cosmogonie; teomahie; rolul și statutul zeilor; funcția și structura; cosmosul ca templu; rolul și statutul omului; zugrăvirea cosmosului structural) care va demonstra că, chiar dacă luăm în considerare un anumit grad de polemică, israeliții încă gândeau despre creație în termeni mult mai asemănători lumii antice decât termenii perspectivei noastre post-iluministe. Distanțarea lor față de viziunea antică tradițională asupra lumii era teologică, nu cosmologică.

Autorul se oprește cu multă insistență asupra vocabularului utilizat și la tonalitățile sale afective, la ordinea în care apar cuvintele într-un text, la contextul cultural-istoric în care acesta a fost redactat, etc. În acest sens, acesta realizează o bogată analiză semantică a termenilor cu un înalt grad de ambiguitate din referatele creației. Astfel, autorul demonstrează faptul că relatarea creației din Facerea 1,1-2,4a începe cu, probabil, versetul cel mai discutat din întreaga Biblie ebraică. Singurul aspect pe care trebuie să-l reținem este nuanța precisă a termenului de *'eres* (pământ). Uneori înseamnă pur și simplu (1) pământul pe care stăm. Pentru alții se referă (2) la ceea ce se află sub pământ, fiind considerat un tărâm al întunericului și al morții. Și, uneori, are un sens (3) ambiguu, care adună nuanțe din ambele sensuri.

Realizarea analizei acestui termen în comparație cu alte pasaje similare din Sfânta Scriptură indică etapele inițiale pentru manifestarea divinității care trebuie puse în corelație cu versetele 2 și 3 din capitolul 1 al cărții Facerea. Astfel, se poate afirma că întunericul și haosul primordial din Facere 1, 2 reprezintă faza incipientă a unei teofanii exprimată într-o formă oarecum neobișnuită. În realizarea acesteia sunt descrise trei etape: în primul rând, este condiția aparent improbabilă a haosului primordial în care trebuie să apară divinitatea. În al doilea rând, există mediul incipient al revelației: întunericul. Și în al treilea rând, există Duhul lui Dumnezeu care traversează apele încă neordonate.

În continuare, autorul analizează și evaluează starea inițială a pământului care este descrisă în Facerea 1, 2 ca *tōhū wābōhū*. Această expresie este tradusă în mod tradițional în limba română ca *netocmit și gol*. Cu timpul, însă, cei mai mulți traducători au simțit că înțelesul temenului “netocmit și gol” este nesatisfăcător pentru contextul din Fac. 1, 2, după cum se reflectă în diferitele versiuni ale traducerilor grecești. Acest lucru înseamnă că diferitele traduceri ale acestei expresii, cum ar fi “lipsa formei”, “irealitate”, “vid” sau “nimic” au fost sugerate în mod contextual. Prin urmare, s-a afirmat că termenul *tōhū* ar trebui, conform tuturor analogiilor, să fie tradus prin termenul *haos*. Astfel, expresia *tōhū wābōhū* din v. 2 este considerată ca semnificând “haosul” primordial, care nu înseamnă pur și simplu un “spațiu gol”, ci “dezordine” sau “dezorganizare”, și se află în directă opoziție cu “creația”.

În urma analizei mai multor cercetători occidentali, autorul ajunge la concluzia că expresia *tōhū wābōhū* din Facerea 1, 2 se referă pur și simplu la pământ, care este un loc gol, nedefinit, haotic, adică “un loc neproductiv și nelocuit.” Astfel, principalul motiv pentru care referatul biblic menționează pământul ca *tōhū wābōhū* în acest cadru este de a informa publicul că pământul nu este “încă” pământul așa cum îl cunosc ei. Cu alte cuvinte, comunicarea narațiunii creației ființelor umane este imposibilă fără a se evita folosirea limbii și a formelor literare cunoscute de ele. Astfel, cu scopul de a oferi informații generale, autorul textului biblic folosește un limbaj experiențial în acest verset, pentru a explica situația inițială a pământului care nu era “încă” așa cum îl cunoșteau oamenii după definitivarea procesului creației.

Ultima parte a acestui capitol oferă autorului prilejul de a insista asupra caracterului hristologic al creației prin care ne este descoperită măreția, atotputernicia și înțelepciunea lui Dumnezeu (Rom.1, 19-20, Ps. 19, 1, Fapte 17, 24-25).

Crearea lumii este lucrarea Sfintei Treimi, prin care Tatăl creează din nimic, chipuri și forme ale Rațiunii Sale, prin Fiul, pe care le imprimă materiei prin Duhul Sfânt care însemnează materia cu aceste chipuri create ale Fiului, ca Rațiune a Tatălui.

Manifestare către lume a dialogului trinitar, revelația începe cu hotărârea lui Dumnezeu de a crea lumea (Ioan 1, 1), planul creației cunoscând o primă realizare în Mintea Tatălui, mai înainte de existența fizică a universului. Crearea din nimic a lumii prin Rațiunea/Cuvântul lui Dumnezeu și în Înțelepciunea lui Dumnezeu – așadar, prin Fiul și în Duhul (Psalmul 32, 6) – coincide cu imprimarea în cosmos a unei infrastructuri de ordin rațional și spiritual, cu plasticizarea ori concretizarea acestui plan și, mai departe, cu revelarea intenției divine privind universul, așadar, sensul acestuia. Prin urmare, universul nu a fost doar adus la existență, ci și impregnat cu informație, rațiune și frumusețe, spre a celebra “tainele Fiului” înscrise în toate făpturile. Astfel, pentru că toate au fost create prin Logos (Ioan 1, 3, 10; Col. 1, 15-18), orice act creator este și revelator: Dumnezeu face spunând și spune făcând.

În ultimul capitol, autorul realizează o sinteză scripturistică și patristică prin care este descrisă crearea omului în teologia biblică. Omul deține o poziție deosebită în cadrul întregului univers care este reflectată în modul cu totul special al creației sale. Dumnezeu îl face pe om cu înseși mâinile Sale, așa cum spune și psalmistul: “Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit...” (Ps. 118, 73), iar în interpretarea Sf. Irineu de Lyon aceste mâini sunt Fiul și Duhul Sfânt, ca Subiecte îndeplinitoare ale planului de mântuire al Tatălui.

Antropogonia este specială și prin faptul că s-a realizat după un “sfat al Sfintei Treimi” care scoate în evidență intenția lui Dumnezeu de a crea o persoană iubitoare după modelul Celor treimice. Cuvântul אָדָם / *ha-adam* în limba ebraică este un singular colectiv, nu are plural, astfel încât l-am putea traduce prin “omenirea”, “oamenii”, nu numai “omul”. Umanitatea este percepută în Facere 1 ca o mare familie al cărei părinte este Adam, primul om, prima ființă omenească. Interpreții și traducătorii evrei redau substantivul *adam* prin “om”, indiferent dacă este sau nu articulat. În viziunea exegezei rabinice, în textul masoretic, *adam* devine nume propriu abia începând de la Facere 4, 25. În schimb, în textul grecesc (*Septuaginta*) și textul latinesc (*Vulgata*) numele propriu Ἀδάμ / *Adam* apare pentru prima dată menționat la Facere 2, 16. Crearea primului om reprezintă, astfel, crearea naturii omenești. Acest fapt înseamnă că amândoi soții sunt purtători ai chipului lui Dumnezeu, cu aceleași daruri creatoare și cu aceeași responsabilitate.

În cadrul acestui capitol, autorul insistă și asupra teologiei chipului divin în om, făcând referire la numeroase texte patristice care luminează acest aspect. Interpretările date de Sfinții Părinți *chipului lui Dumnezeu* din om se completează reciproc, nici unul dintre ei nedorind să se limiteze doar la un anumit aspect sau parte, în mod exclusiv, așa cum va face scolastica mai târziu. De aceea, orice dorință de a schematiza teologia Sfinților Părinți asupra *chipului* riscă să reducă taina omului la un simplu concept filosofic sau la o simplă entitate, cu un sens străin duhului patristic, după care omul în totalitatea lui, trup și suflet, este *chipul lui Dumnezeu*.

Așadar, coordonatele chipului nu pot fi epuizate în definiții, Părinții Bisericii enumerând doar unele dintre ele. Conținutul chipului dumnezeiesc din om reprezintă o complexitate de calitate, după chipul «însușirilor dumnezeiești», împărțite și revărsate în natura creată a omului prin energiile dumnezeiești necreate. Sfinții Părinți pun mare accent pe libertatea omului, aceasta fiind capacitatea omului de a se determina pe sine, care este caracteristica fundamentală prin care omul se deosebește de tot ceea ce nu este subiect personal. Întipărirea prin har a “trăsăturilor dumnezeiești” în natura creată constituie pecetluirea omului drept chip dumnezeiesc.

Ultima parte a tezei de doctorat reprezintă realizarea unui subiect foarte intens dezbătut în cercurile teologice occidentale, dar insuficient studiat și analizat în teologia ortodoxă română. Este teoria privind responsabilitatea omului pentru creație, privind locul omului în universul creat de Dumnezeu, privind armonia paradisiacă dintre om și natură și mai ales privind potențialul de recreere a armoniei perfecte între umanitate și creație, pe baza răscumpărării prin Sacrificiul Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Toate acestea au ca scop să sublinieze ruptura abruptă care s-a produs în ceea ce privește legătura dintre om și univers, între om și lume, prin exploatarea fără conștiință a resurselor lumii și prin modul iresponsabil în care omul se uită la problema poluării mediului în care Dumnezeu l-a pus pe om să trăiască.

Prin distanțarea sa de natura, omul se distanțează de Dumnezeu. Prin nerespectarea naturii, omul trădează legământul încheiat cu Dumnezeu, merge împotriva poruncii pe care Dumnezeu i-a dat-o. Dacă păcatul originar a adus cu sine distanțarea de natură, ruperea armoniei între natură și om, putem spune fără îndoială că lipsa de îngrijire pentru creație și exploatarea abuzivă, implică fără îndoială, comportamentul păcătos.

Când vorbim despre protecția naturii, atunci când ne referim ca și creștini la mediu și la responsabilitățile de a-l proteja pe acesta, instanța care ar trebui să apelăm este conștiința noastră,

pe care Dumnezeu a pus-o în noi. Cu alte cuvinte, nu lumea este cea care ar trebui să ne avertizeze în primul rând, cu privire la necesitatea de a respecta natura, ci Dumnezeu, pentru că Dumnezeu a fost cel care a poruncit primului om să păzească darul care i-a fost încredințat.

Ca ființă conștientă, care a fost investită și rânduită de Dumnezeu să aibă grijă de creația Sa, fiecare acțiune a omului trebuie să ia în considerare această perspectivă de prezentare în lume prin el a unui plan divin și a unui proiect de edificare și manifestare a creației. Acesta este modul în care teologia creației fixează temelia unei deontologii universale a omului față de creație, care se afirmă și presupune în primul rând legile ontologice, morale și sociale relevate de Dumnezeu în Sfintele Scripturi, dar mai ales în însăși lumea creată.

Deși doar un studiu de teologie biblică, lucrarea de față se prezintă ca o încercare de a oferi o imagine de ansamblu și o introducere în perspectiva strict biblică, dar și în modul în care a fost interpretată în tradiția eclezială și patristică în creștinism, în general, și în Ortodoxie în special. Dar informațiile care au fost adunate și interpretate, de asemenea, pot servi ca sursă și fundament pentru răspunsuri și pentru dialoguri cu alte științe în legătură cu creația, cosmologia și antropologia în general. Atunci când încearcă să dea răspunsuri complete și corecte, tradiția revelației biblice oferă o perspectivă cu totul distinctă și originală, care nu poate fi ignorată.

Prin prezentarea multelor și complexelor teorii și aspecte ale creației biblice, din cosmologie și antropologie, teza confirmă o armonie o interioară între diferitele părți ale lumii create și Creatorul ei. Acest fapt este foarte important în contextul concepțiilor și tendințelor individualiste contemporane în ceea ce privește posibilitatea explorării și exploatării materialiste a macro-cosmosului de către om, care, în dorința sa de a mineri, a teraforma și civiliza la scară interplanetară și chiar galactică, se pune pe sine însuși - așa cum a făcut-o pe tot parcursul istoriei - în funcția de demolator al templului lui Dumnezeu.

. Perspectiva teologiei biblice a creației, deși am putea-o judeca ca fiind îngustă, totuși îl definește și îl plasează pe om drept împărat și preot al creației de pe pământ, iar nu peste luminătorii din cer, peste galaxii, sau peste întregul univers. De aceea, înțelegerea clară a datelor revelației, pe care am încercat să o deslușim în lucrarea de față, l-ar putea scuti pe om de rătăcirile altor aventuri extrovertite îndemnându-l la descoperirea căii lăuntrice, duhovnicești, a propriei evoluții spirituale, ontologice, care l-ar descoperi cu adevărat ca fiu al slavei dumnezeiești după care suspină și dorește întreaga faptură.

Concluzie: Lucrarea în ansamblu prezintă o importanță deosebită pentru că analizează cu relevanță științifică cele mai importante texte referitoare la teologia creației din Sfânta Scriptură. Explorarea acestei teme, inedită și foarte timid abordată până acum în teologia românească, clarifică multe din aspectele subtile care însoțesc traducerea Sfintei Scripturi și pe care teologia noastră nu le-a evaluat atât de profund până acum.